

HLAVA STÁTU NA POŠTOVNÍCH ZNÁMKÁCH – ano, nebo ne?

Název emise: **Prezident republiky**

Den vydání: 18. dubna 2018

Hodnota: A (ke dni vydání 19 Kč); č. 977 (ČP)

Autor rytiny: Miloš Ondráček

Rozměr známkového obrazu: 19 x 23 mm

Druh tisku: OTr+HT; **Tisková forma:** 2x 100

Papír: fil-an-OFF; **Tisk:** PTC Praha

Náklad: 5 mil. (prvotní náklad)

FDC: nebyla vydána

Já s nimi nesouhlasím. Vydání známky s nově – nebo opakovaně – zvoleným prezidentem nevnímám jako součást budování kultu a propagaci jeho osoby, ale jako tradiční konstatování: Toto je nejvyšší úředník naší republiky, přechodná, ale nepochybná hlava našeho státu a její aktuální symbol. Jestli se potom ukáže, že ten nebo onen prezident udělal víc škody než užítku? No bože, je to součást naší historie a z té, jak známo, si nemůžeme vybirat jen co se nám líbí.

Vydávání portrétů hlavy státu na poštovních ceninách, zejména tedy na poštovních známkách a celinách, má u nás velmi dlouhou tradici – i když ne tak dlouhou, jako známky samotné. Na prvním vydání z roku 1850 byl zobrazen státní znak a mladý panovník František Josef se na známkách objevil až o osm let později, na druhé výplatní emisi, kterou přitom předcházela i první emise novinová s portrétem Merkura. Pak mohli naši předkové po šedesát let (tedy prakticky po celý život – vzhledem k jeho tehdejší průměrné délce) na dopisy lepit známky s jednou, postupně stárnoucí osobou, a až rok před vznikem Republiky československé ji nahradil portrét mladého prasynovce Karla. I nová RČS se zařazením portrétu hlavy státu na své známky nespěchala – prezident Masaryk byl na nich zobrazen až v roce 1920, ke svým 70. narozeninám, šlo přitom až o čtvrtou emisi a předcházelo jí 139 jiných výplatních a příležitostných známek! Z následujících deseti prezidentů se na známkách neobjevil jen nešťastný Emil Hácha, a to se mezi nimi vedle skutečných osobností vyskytli i zločinci a lháři! (Tím myslím především Gottwalda a Zápotockého.) Tato emisní činnost je tak hluboce zažitá, že se o uchazečích o nejvyšší úřad běžně lidově říká „chce se dostat na známky“. A právě tato neměnná tradice je trnem v oku oponentům toho kterého aktuálního prezidenta, kteří už od dob Masarykových namítají, že jde o přežitý zvyk pěstující kult osobnosti, hraní si na monarchu a kdesi cosi, prostě, že by na známce vyjít neměl a basta. Čím více oponentů si některý prezident nadělal, tím hlasitější je takové reptání a vybízení k tomu, aby zařazování jeho portrétu byla učiněna přítrž. A vzhledem k tomu, že Miloš Zeman rozdělil u nás veřejné mínění snad jako nikdo před ním, jsou i takové názory hlasitější a častější.

Známka je navíc hezká, i když jistě nezachycuje aktuální prezidentovu podobu. Autor známky předchozí, Miloš Ondráček, prostě vzal tehdejší rytinu z roku 2013, upravil letopočet za svým jménem, a známka byla v odlišné barevné kombinaci (modrá/červená namísto původní fialové/červené) vydána znovu. Zeman na ní vypadá dobře, Ondráček ho zachytil s mírným úsměvem a přitom důstojně, jak se na symbol sluší. A pokud někdo nechce zrovna tohoto prezidenta vylepit na dopis nebo pohlednici? Tak ať použije Otakárky nebo jakoukoli jinou známku potřebné nominální hodnoty – vychází jich u nás dost.

A když už jsme u vydávání portrétů na známkách – myslím, že je nejvyšší čas opustit strnulý zvyk (pokud vím, navíc neopřený o žádný předpis) mimo prezidenta nezobrazovat na známkách žijící osoby. V řadě zemí, k nimž bychom se chtěli ekonomicky i v jiných směrech přiblížit, už dávno na známkách zobrazují i současníky, kteří něco dokázali, v životě nebo právě teď, a jsou inspirací ostatním. Myslím, že to je úkol pro příslušné pracovníky ministerstva průmyslu a obchodu ČR a členy jeho komise pro tvorbu emisního plánu. Nemusejí přitom chodit daleko, stačí, když si do Google zadají výraz „žijící lidé na poštovních známkách“ (samozřejmě nejlépe anglicky „living people on postage stamps“) a uvidí v Obrázcích takových známek stovky. Jsou mezi nimi osobnosti všech věkových skupin, i lidé docela mladí, a právě ti jsou důvodem, že současná mládež vůbec zaregistruje existenci jiné než elektronické pošty, známky si koupí a třeba je i nalepí na nějakou svou zásilku.

FB

Neexistuje žádné celosvětové pravidlo o (ne)zobrazování žijících osob na poštovních známkách. Některé země je nezařazovaly nikdy, jiné jen hlavu státu, další se v tomto směru nijak neomezovaly. Například v USA kdysi platilo, že osoba může být na známce zobrazena nejdříve 10 let po smrti, později jen 5 let a u prezidentů 1 rok. To však těžce prodělečná US pošta mění a dokonce vyzvala veřejnost, aby jí zaslala návrhy, které žijící osobnosti by na známkách uvítala. V jiných státech takový krok udělali už dávno. A co u nás?

